

Kristian Jeremiassen
Inatsisartunut ilaasortaq
Inuit Ataqaigiit
inatsisartut@ina.alla.gl

Nassuttuup Kangerluani VHF-radiukkut attaveqarneq pillugu § 37 naapertorlugu apeqquaqqaammut 2023-133-mut akissut

28-09-2023
Sulliap nr.: 2023 - 22045
ID nr. 88788185

Asasara Kristian Jeremiassen,

Inatsisartut suleriaasianni § 37 naapertorlugu Nassuttuup Kangerluani VHF-radiukkut attaveqarneq pillugu Naalakkersuisunut apeqquaqqaateqarputit. Apeqquqtitit uannit akineqartussatut innersuunneqarput. Apeqquqtitit matuma kinguliani ataasiakkaarlugit allanneqarput, akissummillu malitseqarlutik.

Postboks 909
3900 Nuuk
Tlf.: (+299) 34 50 00
E-mail: box909@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Apeqquq 1. Nassuttuup paavaniittoq sakkortusaavik pitsanngorsarlugu atornerqarsinnaanera annertusarneqarsinnaava?

Akissut: Tusassimiit akissummik piniartoqarpoq, taannalu makkuninnga paasissutissiivoq:

"Tusassip sakkortusaavik Tunngarnit Nunaat (TUNU), Kalaallit Nunaata kitaani sakkortusaaviit pingaarnersaannut ilaasoq ingerlatippaa. Sakkortusaavik Nassuttuup paavani 465 meterinik portussusilimmi inissisimasoq ilumoorluinnarpoq.

Taassumunnga siunertaavoq sakkortusaavimmut ilaatillugu avannamuinnaq sakkortusaaviup qaninnerpaap, Attup Uummannaata (Rifkol), kujammuinnaq sakkortusaavimmut qaninnerpaamut, Kangaarsuup Qaqqaanut (KAQA), attavilerneqarnissaa.

TUNU VHF-ikkut attaveqanngilaq, tassami sineriammi tassani VHF-ikkut attaviit Sisimiuni Rifkolimi aammalu Qaqqatoqami (Dye One) nassitsissutinit isumagineqarmata.

VHF-ikkut attaviit pingaarnertut siunertaraat sinerissami aqqutissat sinerlugit attaveqarnissap qulakkeernissaa. Kangerlunni attavillit taamaalilluni "saniatigut iluaqutissaanerupput". Taanna annertuumik qaqqanit sunnerneqartarpoq, tassami signalia annikitsuinnarmik sakkukillisarpat/nassitsisarpat. Taamatut aamma 2G-4G atorlugit oqarasuaatit angallattakkat signalii pisarput. Taamaattumik oqarasuaat angallattagaq ullumikkut teknologii atuutsillugu illoqarfinnut nunaqarfinnullu ungasilluni, VHF-imut, mellembølgemut aammalu attaveqaatinut satellitsikkoortunut, soorlu Iridiumimut Garmin InReachimut, taarsiullugu ajornartoormi isumannaallisaanermilu attaveqaqatigiinnermi atornerqartassasoq inassutigineqarpoq. Inissisimaneq ullumikkut taamaappoq, kisianni siunissami ukiualuit qaangiuppata allanngorsinnaalluni, tassani satellitsimiit oqarasuaammut angallattakkamut 5G atorlugu signalit toqqaannartumik tigooqqaassutiginnissat teknikkikkut ajornarunnaassasoq ilimanarluni.

Tusass sakkortusaavinni ingerlaavartumik aserfallatsaaliullunilu ineriartortitsivoq. Taamaattoq tamanna assersuutigalugu sakkortusaavimmi inuilaamiittumi oqarasuaatikkut attaveqalersitsinissamik siunertaqarnermut iluaqutaassaaq. Kalaallit Nunaat tamakkerlugu Tusassip taamaallaat sakkortusaavinni 5-ni oqarasuaatit angallattakkat attaveqalersissimavai:

- Qeqertarsuarmi Uunartuarsummi, Qeqertarsuup Tunuata kujasinnerusortaa tamaat attaveqalersinniarlugu.
- Qingaami Nuup kangerluata ilarujussuani Akianilu attaveqartitsisoq.
- Meqquitsumi (Skinderhvalen), Polaroilimut aammalu Nuup kujataani sineriammi aqutit sinerlugit attaveqartitsisoq.
- Arsutaani (ARTA), Kangilinnguit tungaanut kangerlummi attaveqartitsisoq.
- Sermersuumi/Tretopfjeldet (TREF), Nanortallip eqqaani imaatigut angallavimmi annertoorujussuarmi attaveqartitsisoq.

Mobilsites taakkua taamaalillutik ukioq kaajallallugu atorneqartuaannarnertik ilisarnaatigaat. Taakkua oqarasuaatinik angallattakkanik sullitatsinnut sullissinerupput, kisianni ajornartoornermi attaveqaatit isigineqartariaqanngikkaluarlutik. Najukkani ilisimannittut sakkortusaavimmiit sumi attaveqarnersoq aammalu sumi attaveqannginnersoq eqqoqqissaartorujussuarmik ilisimaaraa.”

Apeqqu 2. Mobilnut attaveqaatilerniaraanni qanoq akeqassava?

Akissut: Apeqqu paasivara naqqani oqarasuaatinut angallattakkanut napparummik ikkussinissaq tassani pineqartoq. Tusassimiit akissummik piniartoqarpoq, taannalu makkuninnga paasissutissiivoq:

”Tusass akissuteqaammi matumani TUNU-mi oqarasuaatit angallattakkat attaveqalernissaannut atortunik pisariaqartunik pilersitsinermi aningaasartuutissat missiliornissaannut periarfissaqanngilaq, tassami tamatumani sakkortusaavimmi najukkami pissutsit sukumiisumik misissuataarnissaat tamatumani pisariaqarmat. Taamaattoq illoqarfinni nunaqarfinnilu oqarasuaatinik angallattakkanik kiffartuussinermik pilersitsinissaq akisunerujussuusoq qularnanngilaq. Atortut sulisullu tamarmik qulimiguulimmik timmisartuunneqartussaapput, taamaakkaluartorlu atortut aningaasartuutissat annertunerpaartarinngilaat, kisianni ingerlaavartumik ingerlatsineq aningaasartuutissat annerpaartarlugu. Nassitsinermit atortut sarfamik Tusassip nammineerluni sumiiffimmi pilersissinnaanngisaanik atuisuupput. Qaqqap qaavani sarfalersuinissaq, taamaallaat qulimiguulimmik pilersorneqarsinnaasoq, akisoorujussuuvoq. Tassunga ilanngutissaaq sakkortusaaviit inuilaamiittut taakkua, sakkortusaaviup generatorianik ajornartorsiuulerluni pisoqartillugu, sakkortusaaviup unittoornissaa pinngitsoortinniarlugu, najukkami batteriitut toqqorsivilersugaanerat. Batteriitut toqqorsivik taamaattumik, kiffartuussinerit sarfamik atuisut arlallit ilanngunneqarpata, annertunerusumik pisinnaasaqartussaavoq. Taamaanngippat sakkortusaaviup unittoorsinnaanera aarlerinaateqarnerulertussaavoq sivilsinerulertussaallunilu. Tusass maannakkorpiaq naliliinngilaq, sumiiffimmi tassani oqarasuaatinik angallattakkanik, TUNU-mi attaveqalertussaasussanik atuineq (tamannalu taamaallaat Nassuttuup kangerluata annertoorujussuup ilaminiinnannguaniittussaalluni) aningaasaliinissap tamatumalu kingorna ukiumoortumik

ingerlatsinermit aningaasartuuteqarnissap aningaasaqarnikkut illersorneqarsinnaanissaanut, naammattoq. Tusass aamma qaqqap qaavini sakkortusaavinni allani oqarasuaatit angallattakkat attavilerneqarnissaannut, 5-at taakkua pigisatta saniatigut, maannakkorpiaq pilersaaruteqanngilaq.”

Apeqquut 3. Nassuttuup qinnguata nalaani VHF atorneqarsinnaajunnaartartoq pitsanngorsaasoqarnissaanik suliaqartoqarniarpa?

Akissut: Imarsiornermi ajornartoornermi isumannaallisaanermilu raatioqarneq, ilanngullugu VHF-ikkut attaveqarneq, akisussaaffigilerlugu tiguneqarsimanngilaq. Taamaattumik attaveqarneq apeqqutaavoq danskit naalakkersuisuinut oqallisigineqartussa. Taamaattumik VHF-ikkut attaveqarneq pillugu apeqqut ataatsimut isigalugu Silap pissusaanut, Nukissiuutinut Pilersuinernullu ministerimut Lars Aagaard-imut, Kalaallit Nunaannut septembarip aallartinnerani tikeraarnerata nalaani, qaqqissimavara.

Nalunngilara VHF-ikkut attaveqarneq kangerlunni tamaginni unammilligassartaqartoq, pissutigalugu VHF-inut sakkortusaavinnut attaviit qaqqanit asserneqarsimammata. Taamaalliluni ajornartorsiut Nassuttuup kangerluaniinnaq ajornartorsiutaanngilaq. Tusass Naalakkersuisoqarfinnut paasissutissiivoq, Kalaallit Nunaanni imaani sumiiffiit tamarmik attaveqalernissaat piviusorsiuunngitsoq, aammalu kangerluit attavilerneqarnissaat immikkut unammillernartortaqartoq. Kalaallit Nunaanni sumiiffiit attaveqanngitsut tamarmik pitsanngorsarneqarsinnaanngimmata, pingaarnersuiisoqartussaavoq. Iliuseqarnerit aallartinniarlugit, suleqatigiissitaliamik Kalaallit Nunaanni VHF-ikkut attaveqarnerup pitsanngorsarnissaanut periarfissanik qimerluuisussamik pilersitsinissaq kissaatigisimavara. Taamaattumik suliaqarnerup taassuma aallartinnissaa Silap pissusaanut, Nukissiuutinut Pilersuinernullu ministereqarfiup isumaqatigimmagu naammagisimaarpara. Aammattaaq suleqatigiissitaliap aamma attaveqatigeeriaatsit allat, imarsiornerup isumannaatsuuneranik pitsanngorsaasinnaasut, qimerloortussaavai.

Apeqquut 4. Attaveqaatip pitsanngorsarneqarnera qanoq akeqassava?

Akissut: Tusassimiit akissummik piniartoqarpoq, taannalu makkuninnga paasissutissiivoq:

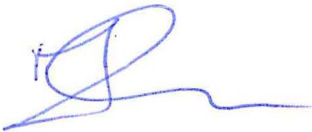
” Tusassip Styrelsen for Dataforsyning og Infrastrukturimut (Naalagaaffik) ukiunut 10-nut isumaqatigiissuteqarnitsinnut ilaatillugu 2021-2022-mi Kalaallit Nunaanni 30 VHF-ikkut nassitsissutit tigooqaassutillu 30-t missaanniittut tamaasa taarsersorpai. Tassani pineqarpoq atortunik pioreersunik tamaginnik 1:1 najoqqutaralugu taarsersuineq, aammalu taarsersuinerit tamarmik, suliniummumut ataatsimoortumut ataatsimut ilaatillugu, sunnuteqarluartumik pisinnaasimapput. Suliniutitut ataasiinnartut sakkortusaavimmi ataasiinnarmi VHF-inik pilersitsineq qularnangilluinnartumik akisunerujussuusussaavoq. Apeqquummut 2-mut matuma siuliani akissuteqaammi taaneqartutut, atortunut sarfamik pisariaqartitsinerup aammalu napparutit illuutillu pioreersut tassani atorneqarsinnaassanersut itinerusumik misissoqqissaarneqarnissaa pisariaqartussaavoq. Taamaalliluni aamma TUNU-mi VHF-ikkut attaveqarnermut atortunut imaluunniit ingerlatsinermit aningaasartuutissat missiliorneqarsinnaanngillat.

Maannakkut sineriammi raatioqarneq 2027-p naanissaata tungaanut naalagaaffimmut pisussaaffiliisumik isumaqatigiissut tunngavigalugu ingerlanneqarpoq. Naalagaaffiup Tusass allanngortitsisoqassappat pilersaarusiornissamik suliakkersinnaavaa.

Aamma siusinnerusukkut Kalaallit Nunaanni sumiiffinni allani VHF-ikkut attaveqarnerup pitsannngorsarneqarnissaanik kissaateqarnerit saqqummiunneqartarsimapput. Taamaattoq oqaatigineqartariaqarpoq, tamakkiingajattumik attaveqalernissamut VHF-inut sakkortusaaviit hunnorjulikkaat pisariaqartussaallutik, nunarput annertussuseqarluni pilersimammat. Tamanna piviusorsiunngilaq. Taamaattumik pinngortitamukartussat tamarmik ajornartoornermi attaveqaatinik satellitsikkoortunik devicesinik atortulersorneqarpata, tamanna akikinnerussasoq qularnanngilaq.”

Neriuppunga qulaani allaqqasuni apeqquteqaatitit akineqartut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Hans Peter Poulsen